

Proti Veljkovičevi naredbi. Z ozirom na zadnje odredbe finančnega ministra o zamenjavi krome v razmerju 4:1 opozarja »Hrvat« hrvatske gospodarske kroge, da je zadnji čas, da se energično zgaenejo. Naglašajo krepak odpor v Sloveniji proti nameravani valutni reformi in pravi, da morejo nepolitični krogi v tem boju računati na pomoč vseh tistih, ki jim je kaj za edinstvo in moč te države in hočejo imeti v svoji svobodni državi zadovoljne državljane.

+ Delo v nevarnosti. »Obzor« opozarja, da sta sovjetska Rusija in socialistična Nemčija uvideli, da je podlaga vsemu delu in zopet delo in zahtevata od delavstva nadosemurno delo. Delavstvo samo je sprevidelo, da je vir blagostanju edino le delo in da mu denar sam nič ne pomaga, ako zanj ne more kupiti življenjskih potrebščin, ker teh potrebščin, katere more proizvesti samo delo, ni ali vsaj ne v zadostni množini. V naši državi preti delu velika nevarnost. Ne le da se je uvedlo 8urno delo, imamo vsled različnosti ver in vstevši državne praznike in nedelje na leto 120 dela prostih dni, tako da bi vsak tretji dan v letu delo počivalo. To je več, nego more prenesti zdravo gospodarstvo. Zagrebška trgovska in obrtna zbornica se je zato obrnila na vlado s spomenico, v kateri predlaga, naj se vprašanje praznikov uredi. »Obzor« pravi, da bi se moralo to vprašanje rešiti edino le na ta način, da se splošno priznajo le državni prazniki in nedelje, pripadnikom različnih ver pa se dovoli, da na tiste dneve, ki jih njihova cerkev proglasi kot normo, ne morajo delati. Proti taki rešitvi mora biti vsak veren kristjan, bodisi katoličan ali pravoslav. Ne eni ne drugi ne moremo dovoliti, da bi se Božič in Velikonoč na zunaj ne razlikovala od navadnih delavnih dni in se skrunila s kupčijo in blapčevskim delom. Pač pa bi bilo želeti, da bi se izenačila katoliški in pravoslavni koledar tudi v cerkvenem letu. Glede omejitve praznikov bi se gotovo tudi dalo govoriti — saj je katoliška cerkev v tem oziru že pred leti pokazala, da ume potrebe časa. A tedaj so bili ravno svobodomiselnih elementi tisti, ki so radi tega napadli Vatikan in mu očitali kapitalistične težnje. A če se že hočejo delu na ljubo omejiti prazniki, saj se to stori tudi z državnimi prazniki — posebno tudi s tistimi, ki zadevajo samo šolski pouk.

+ Spor med dr. Kramarjem in dr. Benešem, ki se je pokazal posebno v vprašanju oboroženega nastopa proti boljševiški Rusiji, za kar se vnama dr. Kramar, se čimdalje bolj zaostruje. »Pravo Lidu« označuje ta spor kot globoko načelno nasprotje med obema voditeljima Čehov. Dr. Beneš je bil nasprotnik Avstrije iz prepričanja, dr. Kramar pa iz osebnih razhajenosti šele od tedaj, ko je bil obtožen in obsojen radi veleizdajstva. Dr. Kramar je po svojem mišljenju tip tistih avstrijskih politikov, ki so s svojimi reakcionarnimi metodami spravili monarhijo v pogubo. — Dr. Beneš je v zadnji seji odseka za zunanje stvari ostro nastopil proti dr. Kramarjevemu prizadevanjem, da bi spravil češkoslovaško armado na noge proti sovjetski Rusiji. Kramar bo odgovoril v narodni skupščini.

+ Nov kandidat za predsedniško mesto Združenih držav. Iz Washingtona poročajo, da misli pri prihodnjih volitvah v Združenih državah nastopiti kot kandidat časniki kralj kapitalist Hearst. Njegov listi so začeli ostro napadati Wilsona in kontrolorja za živila Hooverja, ki istotako velja kot bodoči predsedniški kandidat.

+ Sveta alianca v Parizu. Marjanovičeva »Domovina« piše v uvodniku: »V Parizu se pojavlja nova Sveta alianca, ki navzlic idealizmu Wilsona in Lenjina po starih metodah umrlih vekov z najgostejšimi sredstvi izvaja svoje temne cilje proti blaginji in sreči ljudi. Veliko večino sveta pretresa strašno razočaranje. Vsi obeti za vezniških državnikov in vse njihove slovesne besede o pravici, svobodni in samoodločbi so izginili pred novim krutim dejstvom, ko v Parizu konzorcij nekoliko diplomatov stare šole v imenu zakulisnih krogov denarstva in špekulantstva samovoljno odločuje usodo sveta proti vsem načelom, ki jih danes izpoveduje novi svet, ki se je krstil v vojni. Ako je bil kdaj v zgodovini kak pojav v največjem nasprotju s svojo dobo, je ta diplomatski zbor zavezniških držav v Parizu odurna in odvratna prikazen. Ali je mogoče, da ta prepast, ki se imenuje pariška konferenca, z vsemi svojimi mirovnimi pogodbami ostane kot sankcija krvave vojne, ki človeštva ni preporočila, nego ga pahnila še v večje zlo, ali pa bo nov vihar zrušil ta neprimerni ter trhlji red stvari? Na razvalinah Sve-te alianca mora vstati nova Liga pobratnih narodov.

»Primate tatu!«

Ali ga že imate? Morda želite vedeti vsebino? Taka-le je:

1. Primate tatu!
2. Ali ste prijeli pravega?
3. Perejo se!
4. Pa vendar!
5. Da se razumemo!
6. Dobrota je s'rota.
7. Rešena uganka.
8. Kdaj bo fletno na svetu?
9. Farovž ali oštarija?
10. Stara pesem.
11. Ljudstvo moje...
12. Kje je torej tat?

Knjižica se dobi v Ljubljani v Jugoslovanski knjigarni in v prodajalni Katoliškega tiskovnega društva za ceno 2 K.

Dnevne novice.

— Primate tatu! Pod tem naslovom izšlo brošuro toplo priporočamo. Knjižica obdeluje zelo poljudno vprašanje, ki je danes na ustnih vseh. Naj bi jo vsakdo s pridom bral.

— Brzovlaka Ljubljana — Belgrad. Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Brzovlaka, ki vozita med Ljubljano in Belgradom, se bosta počenši od sobote 7. t. m. ustavljala tudi na postaji Brežice. Brzovlak, ki vozi iz Ljubljane proti Belgradu, bo odhajal iz Brežic ob 22. uri 51 minut, v nasprotni smeri iz Belgrada proti Ljubljani pa bo odhajal iz Brežic ob 3. uri 50 minut.

— Kateri bankovci so veljavni? Ker so nastali dvomi, ali se morejo sprejemati bankovci, ki nosijo kolke z ravnimi (neperforiranimi) robovi in so opremljeni po največ s hrvatskimi žigi, se opozarja, da so vsi bankovci, kolkovani s takimi kolki, veljavni, ako so sicer ti kolki pristni in je kolkovanje pravilno izvršeno. Torej ni nihče upravičen, da zavrača take bankovce. — Predsedstvo delegacije ministrstva financ v Ljubljani.

— Manipulacije Ljubljanske kreditne banke. Prejeli smo: Neka ženska je hotela nakazati v zasedeno ozemlje 150 lir in je v ta namen prinesla v Ljubljansko kreditno banko ta znesek v gotovini. Toda banka se ni zadovoljila z navadnim trgovskim dobičkom, ki je pri takih denarnih nakazilih običajen, marveč je zahtevala, da ji ta stranka najprvo proda te lire, seveda po nizki ceni, in potem iste lire zopet nazaj kupi po razmeroma jako visoki ceni. Na ta način bi dolična ženska morala pri tej prodaji doplačati še 75 K. Pripominjamo pa, da si je banka svoj bančni dobiček in pa stroške še posebej zaračunala. Zahtevamo od drž. urada zoper navijalce cen, da uvede preiskavo o tej zadevi ter nastopi, če se izkaže resničnost, z oostro. Mi pa pravimo, da je zadnji čas, da pridejo banke pod strožjo kontrolo!

— Iz Idrije. V jubilejni številki je omalovaževal Učiteljski Tovariš naš srednješolski zavod, kar smo, žal, šele sedaj zvedeli, zato treba odgovoriti. Idrija ima do svojega zavoda isto pravico kakor Kranj, Novo mesto, Kočevje in drugi kraji, in to tembolj, ker je večji in si je svoj zavod sama postavila z ogromnimi stroški. Zavod ima tudi vse pogoje za dobro uspevanje, če je bilo pa kaj nereda, so bili krivi naši učiteljski krogi, ki so ljudstvo begali z gimnazijo, realko, realno gimnazijo itd., da starši cela leta niso imeli miru. Med profesorji so bile večne tožbe, dva sta šla v umobolnico, trije so imeli pomanjkljive izpite, eden celo vseh študij ni imel. Ko so zavod podpržavili, je učiteljstvo dobilo za več mesecev dvojne plače; najbolj pa si je opomogel špiritus agens Učit. Tovariša Gangl, ki je dobil na pripravnici lepo službo in je pozneje postal poslanec brez česar bi nikoli ne bil postal to, kar je. Saj se je pripravil le njemu na ljubo ustanovila in takoj odpravila, ko je iz strahu pred vojno zbežal iz mesta. Zato je le grda nevhvaležnost, zabavljati mestu, ki si je zbral poslanca kot zastopnika učiteljstva, samc pa ni imelo čisto nič od njega. Prosimo Vas torej, pustite Idrijo pri miru, ker ložje brez Vas živi, kakor Vi brez nje!

— Trikratni živio vsem, ki se vračate! Oddelek za narodno brambo v Ljubljani nam pošilja: Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani je pod zgorajšnjim naslovom izdala za vračajoče se vojne ujetnike iz Italije proklamacijo, ki obsega pozdrav in kratko navodilo, kam se imajo ujetniki obrniti radi zglasitve, ujetniških pristojbin, civilne obleke, radi morebitnega nadpregleda itd. Te proklamacije so se dale natisniti in vsak ujetnik dobi na sprejemni postaji po en izvod. Razposlala pa so se tista tudi vsem županstvom, da tisti vedo, kako imajo postopati. Županstva so dobila obenem s temi tudi evidenčne listke, katere morajo z domov se vrnivšim ujetnikom v dvojnem izvodu izpolniti in potem poslati en izvod pristojni

polkovni okružni komandi (Maribor, Celje, Ljubljana, Pliberk), drug izvod pa vojaški intendanci za Slovenijo v Ljubljani. Vsak ujetnik se mora tekom 48 ur potem, ko je prišel na svoj dom, zglasiti pri županu z dokazilom o razkuženju. Da se ne zanese v našo deželo kaka bolezen, naj vsi župani skrbno pazijo, da se bodo spolnjevali vsi predpisi glede razkuženja. Natančnejša navodila o tem so županstva itak dobila od zdravstvenega oddelka za Slovenijo in Istro v Ljubljani.

— Dobra znamenja. Splitški »Jadran« prinaša statistiko o ljudskem gibanju v treh različnih krajih Dalmacije. Iz teh podatkov je razvidno, da se vračajo med ljudstvo zdrave razmere. Leta 1919. je število rojstev povsodi znatno narastlo, a število smrti padlo; porok je bilo daleko več nego v predvojnih letih.

— Katoliški shod za dunajsko nadškofijo se vrši 24. in 25. marca t. l.

— Papežev dar Dunaju. Papež je podaril za jubilejno cerkev na Dunaju v II. okraju kip »Naše ljube Gospe miru«, ki je približno dva metra visok. Kip so bili sv. očetu podarili Španci.

— Učiteljske zbornice. V Nemški Avstriji so zakonitim potom uvedli učiteljske zbornice kot stanovske zastope. Minolo nedeljo so na Dunaju prvič zborovale učiteljske zbornice ljudskošolskih, srednješolskih in visokošolskih učiteljev.

— Višjo vrtnarsko šolo ustanove na Dunaju; otvorijo jo leta 1921.

— Smrt v planinah. Na Pretulski planini je minulo nedeljo zmrznil graški vseučiliški profesor dr. Maks Stolz, ki je bil napravil gori s svojo ženo izlet na smučeh.

Ljubljanske novice.

Ij Za nedeljski koncert Pevske zveze Ljubljane prodaja vstopnice trafika v Unionu. To je naš skupni zbor, to je četa naših pevk in pevcev, ki žrtvujejo lepi umetnosti toliko prostega časa. Pokazimo jim svoje umevanje njihovih teženj! V nedeljo se snidemo vsi pri koncertu Ljubljane.

Ij Aretirani mesarji. Policija je včeraj aretirala vse šišenske mesarje, razen enega, ker so prodajali meso po 22 kron. Sevega so jih morali izpustiti, ko so ugotovili, da so mesarji prodajali po cenah, ki jih je določila slavna vlada. — Taka kolobocija se imenuje: vlada dr. Žerjava.

Ij Kje se dobi tobak za tihotapce? V Ljubljani, v glavni trafiki. Tam vidiš stati dan na dan dolge vrste ljudi, ki nimajo cel dan drugega dela kot čakati na tobak. Ko enkrat pride na vrsto, se vstopi zopet zadaj v vrsto in tako pride na dan po večkrat na vrsto. Vsak še tako strasten kadilec lahko dobi dovolj tobaka za lastno uporabo, ne da bi čakal pred trafikami.

Ij Dražja luč v Ljubljani. Na včerajšnji seji občinskega sveta je bilo na predlog dr. Trillerja sklenjeno proti glasovom obč. svetnikov VLS., da se zviša pristojbina električnemu toku, in sicer: Za luč na 50 vin., za znotraj na 25 vin., na električni železnici na 15 vin, na hektovatio uro. Pristojbina za električevce bo odslej petkrat večja.

Ij Izgubljeni sin. Z Glince je doma, 15 let je šele star, zaradi tatvine pa je bil že dvakrat kaznovan. Pred Trančo je ukradel Götzlovi gospej 30. decembra l. l. par čevljev, gospa je to videla, šla za njim in mu vzela čevlje, njega pa izročila pol. stražniku. Prvomestnik nadsvetnik Vedernjak obtožencu: »Kaj pa pravzaprav dela?« — »Prej sem delal pri zidarjih.« — »In zdaj si tat.« — »Kotre« sem nosil s kolodvoza, spal sem v šupi v Mestnem domu.« — »Ali si sam čevlje ukradel?« — »Ni-sem jih vzela, dal mi jih je »šuštar« Adolf Zorman iz Trzina, ki je stekel pred menoj.« — »Oče, kaj je z Vašim fantom?« — Oče odgovori: »V tovarni delam, 6 otrok imam; vsi so poštenj, samo Ivan je nekaj tednov dober, pa mu pride in gre vse z njim. Ne morem ga krotiti, doma mi je tudi nekaj tednov delal, pa mu je prišlo in je vse zbil. Prav lepo prosim, gospodje, dajte ga v prisilno vzgojevališče, da se bo kaj naučil in poboljšal.« — Prvomestnik nadsv. Vedernjak razglaši sodbo: 4 mesece težke ječe: »Pisali bomo, da prideš v vzgojevališče, ker hočemo iz tebe še nekaj poštenega napraviti.« — Državni varnostni organi pa pozvedujejo še po drugih hudobijah izpridenega sina poštenega očeta, ki je nujno osumljen, da je vlomil in kradel pri ključavničarskem mojstru Prebilu Potikal se je veliko tudi v okolici kolodvoza na Brezovici, kjer je tudi osumljen raznih tatvin.

Ij Ukradeni kis. Anton Žagar iz Št. Vida in Jakob Narobe iz Smlednika sta ukradla v »Balkanu« 5 balonov kisa v vrednosti 6000 kron. Založila sta z ukradenim kisom celo Rožno dolino in Trnovo. Detektivni kolodvorske policijske ekspoziture so izsledili tatu in tiste, kateri so kupovali ukradeni kis.

Ij Zaplenjeni avtomobilski plašči. — Detektivni kolodvorske policijske ekspoziture so zaplenili v Šelenburgovi ulici osem vozaških avtomobilnih plaščev iz gumij.

Ij Zaplenjeni sladkor. Organi centralnega urada proti verižništvu so zaplenili trgovcu Fabianiju v Prešernovi ulici 21 kg prašnega sladkorja, katerega je imel skritega pod streho in ga je prodajal znancem po 50 kron kilo. V prvi instanci so Fabianija kaznovali z zaporom 4 tednov in na globo 10.000 kron.

Ij Razprava z zaprekami. Marija G. je gluha, vendar ne popolnoma, ker nekaj sluha še ima. Slabo govori. Obtožena je, da je nekaj denarja vzela. Pri razpravi tolmačita njeno govorico g. ravnatelj gluhaonemnice in njena dobrotnica, h kateri se zateka, kadar nima službe. Deželno sodišče je zelo zaostalo revo, ki ima že štiri nezakonske otroke, oprostilo, ker se ji krivda ni dokazala.

Razne novice.

r Světi staršev. V Nemški Avstriji osnujejo po vseh ljudskih šolah svete staršev. Ti sveti imajo namen, da tvorijo trajno zvezo med domom in šolo, med starši in učitelji. Uspehi domače in šolske vzgoje morejo biti samo takrat popolni, ako delujeta šola in dom sporazumno, složno. Dolej so bila vsa prizadevanja od strani učiteljstva, da privabijo starše v stalen stik s šolo, skoroda brezuspešna. Nekaj se je dosseglo z večeri za starše, a ne dovolj. Sedaj naj se osnujejo sveti staršev, ki naj stalno vežejo na šolo. Niso zamišljeni kot nadzorovalni organ nad učiteljstvom, ampak kot prijateljska zveza med starši in učitelji v svrhu skupnega nadzorstva nad šolsko mladino in skupnega vzgojnega dela. Katoliško misleči krogi v Avstriji so to ustanovo državnega urada za pouk prijazno sprejeli.

r Berlin se ženi. V Berlinu je bilo leta 1919. sklenjenih 29.000 zakonskih zvez, dvakrat več nego predidno leto.

r Požar v gradu Compiegne. Kakor poročajo iz Pariza, je zgorel grad Compiegne, kjer je ob vojski bival francoski glavni stan. Mnogo spominov na Ludovika XIV. ter Napoleona I. in III. je uničil ogenj. Škodo cenijo na dva milijona frankov. Požar je upepelil tudi spise, ki so se tikali opustošenega ozemlja.

r Nevarni tintni črtniki. Tintni črtniki vsebujejo strupeno anilinsko barvno snov in so posebno nevarni v otroških rokah. Ako smo se s takim svinčnikom ranili ali si z njim onesnažili kako ranico, se dotično mesto skoraj vselej ožgoji in poškodba se noče izlepa zaceliti, večkrat začne gniti celo kost. Zato je treba biti pri rabi tintnega črtnika kolikor mogoče previden, a otrokom naj se sploh ne daje v roke.

Aprovizacija.

Začasne cene mesu. Odsek za do-ločanje cen je v svoji seji dne 31. januarja 1920 sklenil, da smejo mesarji do tedaj, da se ugotovi prava nakupna cena, prodajati goveje meso po sledečih cenah: a) meso I. vrste po 22 K kg, b) meso II. vrste po 20 K kg. Prestopke kaznuje urad zoper navijalce cen z zaporom do enega meseca in z zaplenbo blaga

Narodno gledališče.

Iz gledališke pisarne. Vsled obolenosti več članov naše opere, nam začasno ni mogoče ugotoviti repertoira v naprej. Ker nam ni mogoče vprijeti novejših opernih del, se predstave nekaj dni ne bodo vršile v abonementu. Prosimo p. n. abonente, da nam oprostijo. Prepričani smo, da tako ustrežemo p. n. abonentom bolj, kakor z vedno izpreminjavo in od-povedbo, k čemur smo bili zadnji čas brez naše krivde prisiljeni radi obolenosti članov. — Upamo, da nam p. n. občinstvo z ozirom na razmere oprostí tudi nam neljubo nerednost repertoira.

Opera:

Februar 5. četrtek, Rigoletto, uradniška predstava, izven abonm.

- » 6. petek, zaprta.
- » 7. sobota, Coppelia, Kraljica luk, izven abonm.

Drama:

Februar 5. četrtek, Nočni čuvaj, Ab. E/31.

- » 6. petek, zaprta.
- » 7. sobota, Nočni čuvaj, Ab. B/32.
- » 8. nedelja, ppe. Pepelka, izven.
- » » večer, Na dnu, izven.
- » 9. ponedeljek, Korenček, Ženitev, Abonm. D/33.

Marijonetno gledališče:

V četrtek 5., nedeljo 8. in torek 10. febr. v dvorani Mestnega doma ob 4. uri popoldne »Prolog — Čarobne gosli«.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.